

Ki fújja az ellenszelet?

Magyarország a nemzetközi sajtóban 2021-ben

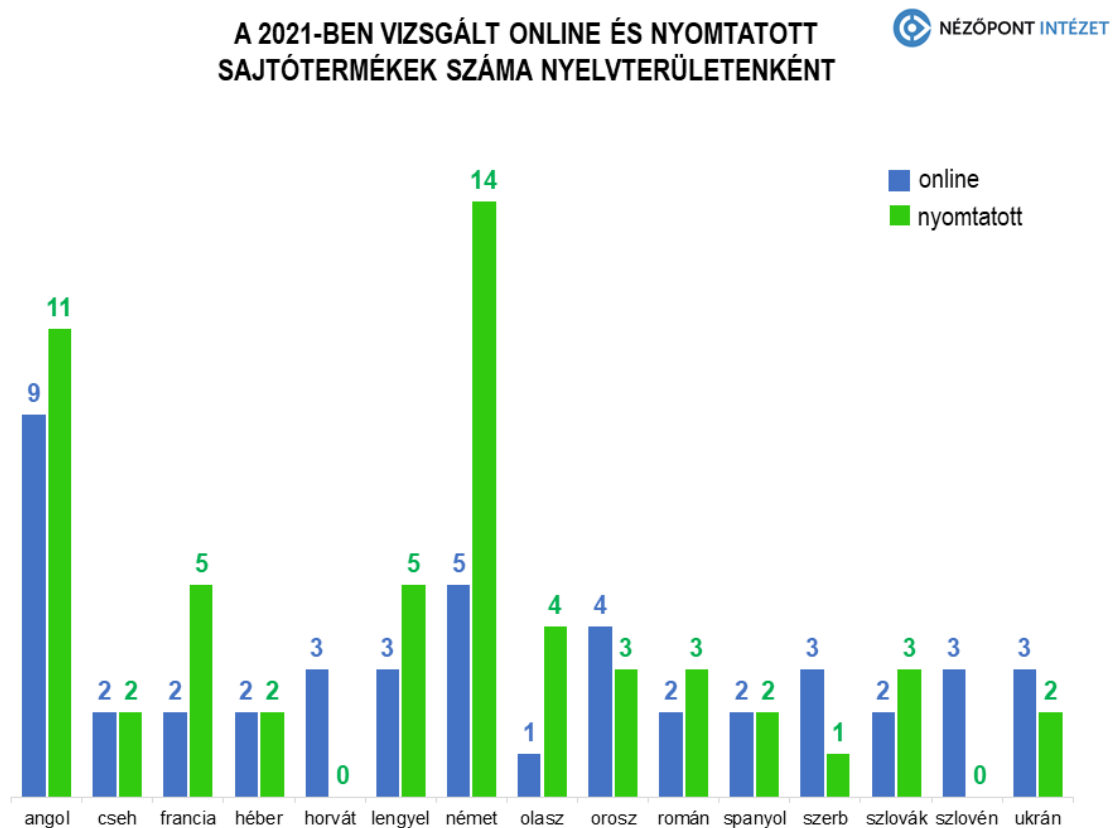
Vezetői összefoglaló

- A Nézőpont Intézet ismét elkészítette Magyarország nemzetközi médiamegjelenéséről szóló elemzését. A médiakörkép 18 ország, 15 különböző nyelven megjelent, összesen 103 politikailag releváns (57 nyomtatott és 46 online) sajtótermékének mintegy 10 955 Magyarországról szóló híryanagát szemlélte. Az értékelő elemzés a média-megjelenések médiaforrásainak nyelve, mennyisége és polaritása szerint történt.
- Tavaly a szerb és a szlovák médiában jelentek meg legsűrűbben hazánkkal kapcsolatos hírek, egy sajtótermékre átlagosan évi 214, illetve 206 darab megjelenés jutott. Őket követik sorrendben a horvát (184), a román (148), a szlovén (142), az orosz (139), a lengyel (129), az ukrán (92), a cseh (91), a német (87), a spanyol (84), az angol (83), a francia (73), az olasz (53) és a héber (26) nyelvű sajtóorgánumok.
- A Magyarországról szóló nemzetközi híradások legintenzívebb hetei a nyugati sajtóban kritikus visszhangot kiváltó eseményekhez köthetők. Ilyen periódus volt a keleti vakcinával való oltás kezdetének, a gyermekvédelmi törvény elfogadásának, illetve az EU helyreállítási alap forrásainak visszatartásának időszaka.
- Polaritás alapján a sajtómegjelenéseket három kategóriába soroltuk az országgal kapcsolatos történések pozitív, semleges és negatív árnyalatú közlése szerint. A vizsgált sajtótermékekben megjelenő nemzetközi híryanagok mindössze 19 százaléka adott pozitív képet hazánkról, míg a semleges (40 százaléka) és negatív (41 százaléka) közlemények arányai nagyjából ugyanakkorák voltak.
- A Magyarországról negatív képet festő sajtómegjelenések túlsúlya elsősorban a nyugat-európai médiafősodor kritikus hírkeretezésének köszönhető. A hazánkat negatívan bemutató hírek aránya a spanyol (76 százaléka), a francia (76 százaléka), az olasz (64 százaléka) és a német (62 százaléka) nyelvű médiában 60 százaléka felett volt, míg a pozitív cikkek aránya nem érte el a 10 százalékot. Az angol nyelvű sajtóban szintén túlsúlyban voltak a negatív polaritású közlések (38 százaléka) a pozitívval szemben (4 százaléka), ugyanakkor ezekben a semleges hírkeretezés volt a legjellemzőbb (58 százaléka).
- Ezzel szemben a visegrádi országok jellemzően kiegyensúlyozottan számoltak be a magyarországi történésekről: a lengyel sajtó 41, a cseh 37, a szlovák média pedig 35 százaléka közölt pozitív beszámolót, s hasonló arányban (36, 28, és 37 százaléka) jelentettek meg negatív híreket hazánkról.
- Összességében a nyugati sajtó elfogultabban adott számot a magyarországi eseményekről, mint a kelet- és közép-európai média. Előbbi híryanagainak 56 százaléka volt kritikus és csupán 4 százaléka pozitív, míg utóbbiak esetében ez az arány sokkal kiegyenlítettebb, 31-29 százaléka volt.

1. A Magyarország megjelenése a világsajtóban

1.1. A vizsgált nemzetközi sajtótermékek

A 2021-es évben 18 országban, 15 nyelven megjelent sajtótermékben vizsgáltuk meg Magyarország médiaképét. A nyugati országokból (Amerikai Egyesült Államok, Ausztria, Franciaország, Nagy-Britannia, Németország, Olaszország, Spanyolország, Svájc), a Visegrádi Csoportból (Csehország, Lengyelország, Szlovákia), a Balkánról (Horvátország, Románia, Szerbia, Szlovénia) és Kelet-Európából (Oroszország, Ukrajna), a földrajzilag különálló Izraellel együtt mindösszesen 103 sajtótermék mintegy 10 955 Magyarországról szóló híryanagát szemléztük.¹ Az ezek körében vizsgált 57 nyomtatott és 46 online médium körén belül a német (14 nyomtatott, 5 online) és angol (11 nyomtatott, 9 online) sajtótermékek kerültek legnagyobb számban szemlézésre, valamint a vizsgált francia (5 nyomtatott, 2 online), lengyel (5 nyomtatott, 3 online) és orosz (3 nyomtatott és 4 online) nyelvű sajtótermékek száma volt némileg magasabb, mint a többi nyelvterületen vizsgált sajtóterméké.

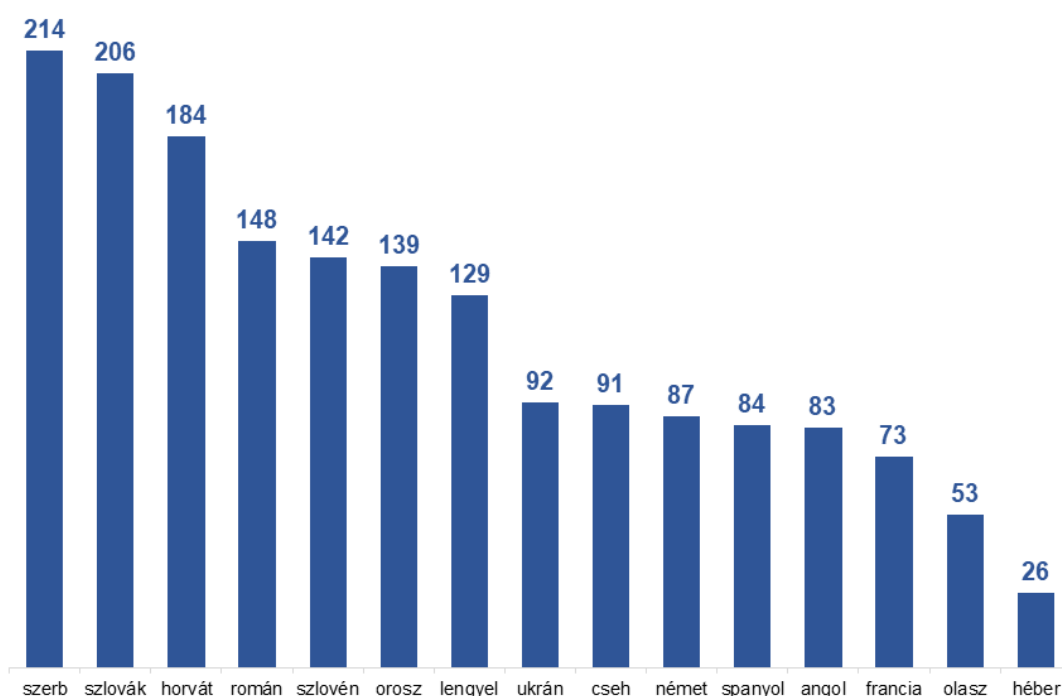

¹ A részletes módszertan és a szemlézett sajtótermékek listája az elemzés végén található.

1.2. A világsajtó cikkei nyelvterületi bontásban

Három szomszédos ország sajtója érdeklődött leginkább Magyarország iránt. Az egy sajtótermékre jutó Magyarországról szóló megjelenések száma a szerb (214), a szlovák (206) és a horvát (184) nyelvű vizsgált lapok esetében volt a legmagasabb 2021-ben. Őket követi a román (148), a szlovén (142), az orosz (139) és lengyel (129) sajtó, amelyek egy csoportot alkotva hasonló arányokat mutatnak. Tőlük lemaradva következik az ukrán (92) és a cseh (91) sajtó érdeklődése, majd egyre visszafogottabb érdeklődést mutat a földrajzi és politikai szempontból Magyarországtól még távolabb álló nyugati országok német (87), spanyol (84), angol (83), francia (73) és olasz (53) nyelvű sajtója. A Magyarországgal kapcsolatos egy sajtótermékre jutó megjelenések száma esetükben már nem haladta meg a százat. A sor végét Izrael sajtója zárja, mindössze 26 egy sajtótermékre jutó éves megjelenéssel. Összességében a Magyarország iránti érdeklődésben jelentős különbség rajzolódik ki, a régióktól távolodva a sajtóban való megjelenéshez átpolitizált hírekre volt szükség.

**MAGYARORSZÁGRÓL SZÓLÓ EGY SAJTÓTERMÉKRE
JUTÓ MEGJELENÉSEK SZÁMA NYELVTERÜLETENKÉNT
(2021)**

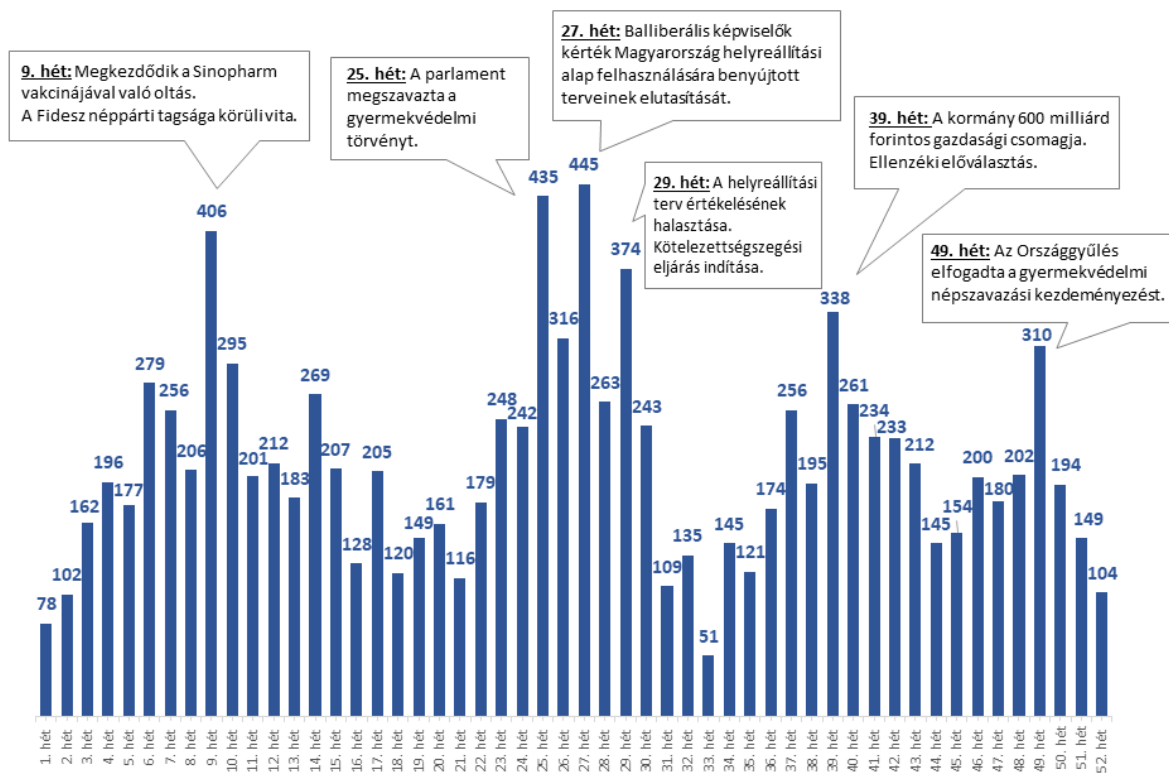

1.3. A legintenzívebb időszakok témái

A 15 nyelven megjelenő vizsgált sajtótermékek esetében 2021 első negyedévében összesen 2753, a másodikban 2775, a harmadikban 2849, az utolsóban pedig 2578 online és nyomtatott híryanag foglalkozott Magyarország helyzetével. Egy év alatt tehát összesen 10 955, azaz átlagosan napi 30 olyan híryanag született az országról, ami az elemzés látókörébe esett. Az átlagolás azonban félrevezető, ha heti bontásban vizsgáljuk a megjelenéseket, már látszódik a nemzetközi érdeklődés változó tendenciája. Az ország iránti nagyobb érdeklődést elsősorban egy-egy témához kapcsolódó hírek, jellemzően az Európai Unióval kialakult konfliktusos ügyek váltották ki.

A közéletet leginkább tematizáló, legnépszerűbb témák hónapról hónapra, de akár hétről hétre is sűrűn változtak. Néhány konstans témakör viszont stabilnak mutatkozott egész éven át. Ezek közé tartoztak a járványkezeléssel, az oltással kapcsolatos cikkek, de a gyermekvédelmi törvényhez kötődő, áttételesen pedig az egész LMBTQ-közösséggel és jogaikkal kapcsolatos kérdések is, amelyek szintén jelentős érdeklődésre tettek szert a világsajtó esetében.

A MAGYARORSZÁGRÓL SZÓLÓ SAJTÓMEGJELENÉSEK GYAKORISÁGA HETI BONTÁSBAN (2021)

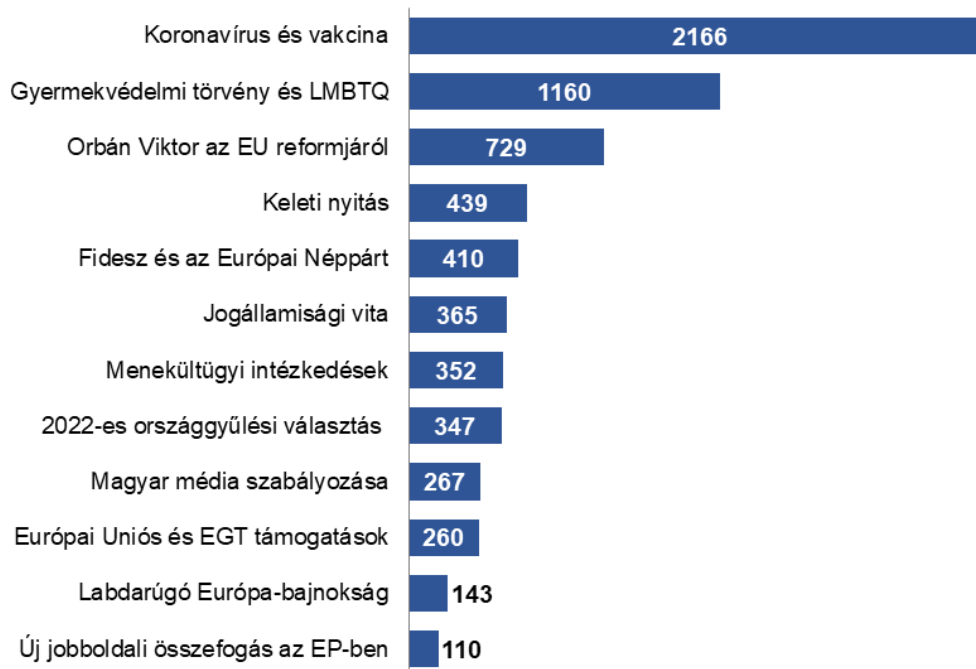

Látható, hogy a nemzetközi sajtó érdeklődése akkor volt csúcson, amikor az országról az adott héten megjelent cikkek száma 400 fölé emelkedett. Erre mindössze háromszor került sor, minden alkalommal a nyugati médiában nagy visszhangot kiváltó esemény kapcsán. Első alkalommal, amikor Magyarország Európában elsőként kezdte meg a Sinopharm vállalat vakcinájával való oltást, majd mikor a parlament megszavazta a gyermekvédelmi törvényt, végül mikor ez utóbbi ürügyén baloldali, liberális és zöld képviselők kérték az Európai Bizottságtól, hogy utasítsa el a Magyarország helyreállítási alap felhasználására benyújtott tervét. Ezen felül kétszer volt hasonlóan magas nemzetközi érdeklődés. Ebből az egyik alkalom, mikor az Európai Bizottság bejelentette, hogy elhalasztják a helyreállítási tervek elbírálását, illetve ezzel szinte egy időben kötelezettségszegési eljárást indítottak Magyarország ellen a gyermekvédelmi törvény egyes rendelkezései miatt. A másik nagy visszhangot kiváltó alkalom pedig ahhoz a héthez köthető, amikor Orbán Viktor bejelentette, hogy 5,5 százalékos feletti éves gazdasági növekedés esetén mintegy 600 milliárd forintot kapnak vissza a gyermeket nevelő családok 2022 elején az előző évben befizetett személyi jövedelemadójukból, amelynek kézbesítése ebben a hónapban megtörtént. Szintén azon a héten történt az ellenzéki előválasztás.

1.4. A világsajtóban leggyakrabban feldolgozott témák

A tavalyi évben a koronavírus-járvánnyal és a koronavírus elleni vakcinával kapcsolatos hírek jelentek meg a legnagyobb számban (2166 darab sajtómegjelenés). A pandémia és a védekezés egész évben kitüntetett figyelmet kapott a világsajtótól a legtöbb ország kapcsán, ugyanakkor a magyarországi vakcina- és eszközbeszerzést jellemzően ideológiai alapú kritika kísérte végig a nyugati sajtó részéről. A 2021-es év második leggyakrabban publikált nemzetközi sajtótémáját a gyermekvédelmi törvény és az LGBTQ közösség jogainak vélt sérelme jelentették (1160). A harmadik leggyakrabban Orbán Viktor Európai Unió jövőjével kapcsolatos nyilatkozatai jelentek meg a nemzetközi híradásokban (729). Az évek óta gyengülő és az európai baloldalnak rendre megfelelni akaró Európai Néppárt politikai válságának mélypontját, s a Magyarországról szóló negyedik leggyakoribb nemzetközi sajtótéma alapját jelentette a Fidesz tagságának megszüntetése (410). Ebben a kontextusban nagy nemzetközi visszhangot kaptak a magyar kormányfő nemzetek Európáját, illetve az erős és önálló európai jobboldalt szorgalmazó megnyilvánulásai. A tavalyi év további meghatározó sajtótémáit a magyar kormányzati intézkedések és a kapcsolódó, ideológiai megalapozottságú brüsszeli kritikák jelentették. Idetartozó ügyek voltak a keleti nyitás (439), a jogállamisági vita (365), a menekültügyi intézkedések (352), a magyar média szabályozása (267), illetve az Európai Helyreállítási Alap és az uniós források felhasználása (260).

SAJTÓMEGJELENÉSEK SZÁMA TOP TÉMÁK SZERINT 2021-BEN

Az év elejétől kezdve a járványkezelés volt a központi téma Magyarország vonatkozásában a nemzetközi sajtóban is. Az összes megjelent híryanag több mint 40 százaléka kapcsolódott a járványhoz az első három hónapban. A téma dominanciája érthető, mivel ezekben a hónapokban a vakcinabeszerezés kérdésköre uralta a nemzetközi politika világát is, a magyar vakcinabeszerezés diverzifikációja pedig európai viszonylatban is kezdetben unikális megoldásnak tűnt, komolyabb sajtóvisszhangot váltott ki. Az egész évben meghatározó témának számító koronavírusjárvány és annak kezelése az év első hónapjaiban abszolút vezető téma volt. Az év elején elsősorban az uniós és a keleti vakcinabeszerezés gerjesztette a legtöbb visszhangot a nemzetközi sajtóban is, sokszor kritikusan reagáltak az uniós engedélyekkel még nem rendelkező keleti vakcinák hazai használatára. A baloldali francia *Le Monde* a diverzifikált vakcinabeszerezésére épülő sikeres magyar oltási programról a március 5-i számában pikírt stílusban számolt be. Az újság szerint Magyarország jobban akar teljesíteni a kínai vakcinával, mint Európa többi része, az „*ultranacionalista*” Orbán Viktor saját oltakozásáról szóló beszámolóját pedig a miniszterelnök Facebook-oldalán közzétett „*oltási szeánsznak*” titulálta.

A legnépszerűbb járványügyi témától lemaradva a Fidesz Európai Néppártból történő kiválása szintén vezető hírnek számított az év elejétől kezdve. Az Orbán Viktor vezette legnagyobb

kormánypart és a balra tolódott jobboldal között hosszabb ideje elhúzódó konfliktus áttételesen az egész európai belpolitikát áthatotta. A néppárti tagság körül zajló vita összefonódott az Európai Parlament baloldali frakciói által évek óta napirenden tartott jogállamiság-kérdéssel. Ezzel magyarázható, hogy a magyar média helyzete és a közösségi médiaszolgáltatók szabályozásával kapcsolatos téma mellett az évek óta elhúzódó konfliktus, a menekültkérdés kezelése, valamint a jogállamisági vita határozta meg Magyarország megjelenését a nemzetközi sajtóban az év első negyedében.

Az év első csúcsa a 9. hét környékén volt tapasztalható. Ekkor a Sinopharm-vakcina magyarországi alkalmazása mellett a Fidesz EPP-s tagságával kapcsolatos témák uralták a Magyarországról szóló híradásokat. A Fidesz Néppárton belüli helyzete hosszú évek óta elhúzódó konfliktust generált, amely a 2019-es EP-választások óta vált igazán akut problémává az európai belpolitikában. A tudósítások mellett számos erős hangvételű cikk született az Orbán Viktor vezette Fideszről. A londoni *Financial Times*, amelyet sokan a brüsszeli apparátus szócsövének tartanak, március 3-i cikkében nemcsak Orbánt kritizálta, hanem tovább ment és úgy értékelte, hogy a 16 évig hatalomban lévő Angela Merkel német kancellárnak Orbán melletti kiállása saját politikai örökségének is a legellentmondásosabb eleme. Mindemellett Mehreen Khan és David Hindley írása szerint Orbán végül ezért sokkal maradandóbb nyomot hagyhat a Néppárton, mint maga Merkel. Egy nappal később a BBC magyarországi tudósítója, Nick Thorpe a *BBC.com*-on úgy értékelte a Fidesz távozását, hogy a párt „*ugrott, még mielőtt kilökték volna*” és a 21 évnyi néppárti tagságot követően bekövetkezett szakítás „*egy igazi szerelmi kapcsolat keserű végét*” jelenti. Thorpe nem finomkodott Magyarország jellemzésénél sem. Megfogalmazása szerint Orbán eddig ügyesen használta ki a néppárti tagságát arra, hogy „*messze a kis kelet-európai országán túl*” is saját politikai nézeteit hirdesse. Szerinte az EPP végül úgy döntött, hogy Orbán Viktor „*nem a megoldás, hanem maga a probléma*”. A német sajtó szintén egyoldalúan, gyűlöletnek ható kritikával fogalmazott. Nemcsak autoriternek nevezte Orbánt és az általa vezetett Fideszt, hanem egyre szélsőségesebb jelzőkkel illette. A legnagyobb német, gazdasággal foglalkozó lap, a *Handelsblatt* március 4-i cikke szerint „*Orbán most végre többet kap egy kedves pofonnál*” a kommentár szerzője, Christoph Herwartz örömét fejezte ki, hogy a Néppártnak végre kiszorította a Fideszt a frakciójából, mert eddig évekig csupán az volt a legkeményebb eljárás Orbán ellen, ha Juncker kisebb pofonokkal köszöntötte őt a kamerák előtt. Ugyanaznap a liberális-konzervatív német *Die Welt* úgy fogalmazott, hogy „*Orbánnak és a Fidesznek nincs semmi keresnivalója Európa kereszténydemokratáinál*”. A *Welt.de*-n Jacques Schuster tollából megjelent kommentár szerint

2010 óta Magyarország alattomos forradalmat él meg. Szerinte az „*illiberális demokrácia*” is csupán eufemizmus, hiszen végül egy autoriter vezetésű rezsimhez vezetnek a változások. Majd úgy folytatja, hogy a Fidesz képviselői már nem csinálnak titkot a neofasisztákhoz való közelségükből sem, Orbánnak és a Fidesznek pedig annyi közös vonása van az európai kereszténydemokrata pártokkal, mint Putyinnak Greta Thunberggel. Az osztrák liberális *Der Standardban* szintén ezen a napon Gerald Schubert írta, hogy úgy tenni, mintha Orbán Viktor Fideszének helye lenne a keresztény-szociális pártcsaládban, politikai hazugság. Szintén a Fidesz távozásakor született cikkében a baloldali francia *Libération* ezzel összefüggésben Orbán Viktor 2019-es túlkapasairól beszélt, például Orbán állítólagos antiszemita kampányáról, megemlítve Soros György budapesti egyetemének, a CEU-nak az ügyét. A Magyarországgal szembeni antiszemizmus-vád rendszeresen visszatérő toposzként szolgált továbbra is a nyugati sajtó számos baloldali felületén.

Áprilistól kezdve egészen júniusig – elsősorban időszakai jelleggel – a részben magyar rendezésű labdarúgó-Európa-bajnokság mozgatta meg leginkább a nemzetközi sajtó fantáziáját, ezt leszámítva kevesebbet foglalkoztak Magyarországgal. Június közepén állt be ebben fordulat, amikor elfogadta az Országgyűlés a gyermekvédelmi törvényt², amit a nemzetközi sajtó jelentős része homofóbnak titulált. Ez a jogszabály a 24. héttől kezdve egy-másfél hónapig meghatározó témát szolgáltatott a sajtó számára külföldön is. Emellett továbbra is a járvány elleni védekezéssel kapcsolatos szabályozások, a diverzifikált vakcinabeszerzés szintén a vezető témák közé emelkedett. Lemaradva ugyan a csúcstémáktól, de még a keleti nyitás és az Európai Parlamentben zajló új jobboldali összefogás terve, illetve ebben a Fidesznek által betöltött szerepe került be még tavasszal a legnépszerűbb témák közé.

A gyermekvédelmi törvénnyel kapcsolatban az *Euractiv.com* június 15-én tudósított a jogszabály elfogadásakor tartott budapesti tüntetésről. Más médiumokhoz hasonlóan úgy számolt be az oldal által LMBTQ-jogszabályként említett törvényről, hogy azt orosz mintára készítették el, a tüntetők pedig az ellen tiltakoznak, hogy a törvény a szexuális kisebbségeket a pedofilokkal összemossa, illetve a homoszexualitást, valamint a transznemű embereket az iskolai tananyagból vagy hirdetésekben „*kiradírozza*”. A nyugati sajtó jelentős többsége is jellemzően hasonlóan tudósított. A tüntetés szervezőit is megszólaltatva az *Euractiv.com* általánosító megjegyzése szerint a magyarországi LMBTQ-közösség egyre ellenségesebb

² 2021. évi LXXIX. törvény a pedofil bűnelkövetőkkel szembeni szigorúbb fellépésről, valamint a gyermekek védelme érdekében egyes törvények módosításáról.

léggörrel kénytelen szembenézni több kormányzati intézkedés, illetve alkotmánymódosítás miatt az elmúlt években. A vezető német hetilap, a *Der Spiegel* szintén aznapi beszámolója szerint is Magyarország tovább akarja korlátozni a homo- és transzszexuálisok jogait. A tudósításban megszólalt tüntetők szerint a gyermekeket éppen azoktól a képviselőktől kellene megvédeni, akik megszavazták a törvényjavaslatot. Szerintük a kormány ezzel családokat szakít szét: „Minden homofób és transzfób által bántalmazott gyermek, aki fél segítséget kérni, a képviselők miatt fog szenvedni.” – hangzott el a beszámolóban. A liberális *Süddeutsche Zeitung* szintén aznapi száma szerint a törvény korlátozza a homoszexuális és transznemű fiatalok jogait, amelyben „komoly dolgokat mosnak össze visszataszítóval”. A konzervatív-liberális *Le Figaro* június 24-i, *Mélyülő európai törésvonalak* című cikkében túltekint a magyar jogszabály, illetve a körülötte kialakult LMBTQ-közösséggel kapcsolatos konfliktuson és tágabb dimenzióban értékeli a változásokat. Az elfogadott „diszkriminatív” intézkedések ugyanis rávilágítanak a „két Európa” közötti növekvő megosztottságra is. A cikk szerint ezek a törésvonalak tovább fognak nőni a jövőben is a kétségtelenül liberális Nyugat- és Észak-Európa vezetői, valamint a konzervatívabb Közép- és Kelet-Európa vezetői között. A *Le Figaro* uniós forrása szerint kulturális háború szemtanúi vagyunk. Más francia újságok is tágabb ideológiai, világnézeti dimenzióból értékelték a helyzetet. A *Libération* június 25-i száma szerint ez a konfliktus egyszerűen felszínre hozta a Kelet-Nyugat megosztottságot. Akkor először az EU-csúcson is tiltakoztak az ellen, hogy Orbán Viktor egy olyan törvényt fogadtatott el, amely összemosza a homoszexualitást a pedofiliával. A nyugati liberális fősodor szerint Magyarország ezzel már olyan messzire ment el, hogy az Unióból történő kizárása is felmerült.

Hasonló következtetésre jutott a szintén baloldali *Le Monde* is egy nappal korábbi számában, amelyben az említett jogszabály mellett a Labdarúgó-EB politikai szempontból egyik legátítatottabb eseménye, a német-magyar mérkőzés kapcsán a müncheni Allianz Aréna szivárványszínekkel történő kivilágítása körül történt. Az újság szerint a homoszexualitást, a pornográfiát és a pedofiliát összemosó magyar törvény, valamint az UEFA ez ellen tiltakozó, kivilágítást tiltó határozata rámutatott az EU tagjai közötti szakadásra, kikristályosította a társadalmi törésvonalakat. Az UEFA azon döntésére, hogy nem engedélyezte a müncheni stadion szivárványszínűre világítását, olyan váratlan reakciók születtek, amelyek nagysága megmutatta az EU-n belüli különbségeket a nyugati és keleti országok, a liberális társadalmak és a posztkommunista Közép-Európa között. Az egy héttel korábban elfogadott gyermekvédelmi törvény hatása gyorsan átgyűrűzött a sporton túl még szélesebb társadalmi, gazdasági területekre is. Június 23-án a *Le Monde* az *AFP* nyomán már egy „Rainbowgate”-

nek nevezett botrányról írt. Az UEFA döntését ellenezve ugyanis Németország számos helyszíne öltözött szivárványszínekbe a német-magyar meccs időtartamára. A Siemens, a BMW és a Deutsche Bahn vasúttársaság is szivárványszínekbe borították magukat a Twitteren. A média egy része pedig nyíltan még mélyebb kulturális harcot hirdetett meg az ügy kapcsán. Egyes német napilapok, mint például a *Süddeutsche Zeitung*, „színes címlapokkal” fejezték ki támogatásukat. Mivel például a *Deutsche Welle* és az *RTL Klub* szerint az új törvény a sajtószabadságot is támadja, így a *Deutsche Welle* bejelentette, hogy a jövőben egyre több ún. „szivárványos témával” fognak foglalkozni – olvashatjuk a *Tagesschau.de* június 15-i számában. Még a Fidesz és az Európai Néppárt közötti súlyos harcok sajtóvisszhangját is felülmúlta ősszel a magyar gyermekvédelmi törvény fogadtatása a nyugati sajtóban az első félév végétől kezdve hosszú heteken keresztül. A pedofilelles, de a nyugati sajtóban gyakorlatilag konzekvensen homoszexuális-, illetve LMBTQ-ellenesnek bélyegzett jogszabállyal kapcsolatban azon messze túlmutató ideológiai, világnézeti vita bontakozott ki.

Az LMBTQ-jogok témájának lassú, nyári visszaszorulása mellett Orbán Viktor az Európai Unió jövőjével kapcsolatos gondolatai, tervei, valamint az EU-s pályázatokkal kapcsolatos ügyek kerültek még a felszínre. Szeptember végén (39. hét) pedig a keleti nyitással kapcsolatos kérdések hozták rövidebb ideig lázba a nemzetközi sajtót. A vezető témák közé bekerültek az uniós támogatások, továbbá örökzöld témaként a koronavírusjárvány maradt jelentős téma az év második felében is. Az őszt leginkább a 2022-es választások tematizálták a világsajtóban, amely alól csak az utolsó csúcs jelent kivételt. A 49. héten a magyar miniszterelnöknek az Európai Unió jövőjével összefüggő, szupranacionalizmussal szemben megfogalmazott gondolatainak előtérbe kerülése miatt nőtt meg a Magyarországgal kapcsolatos hírek száma.

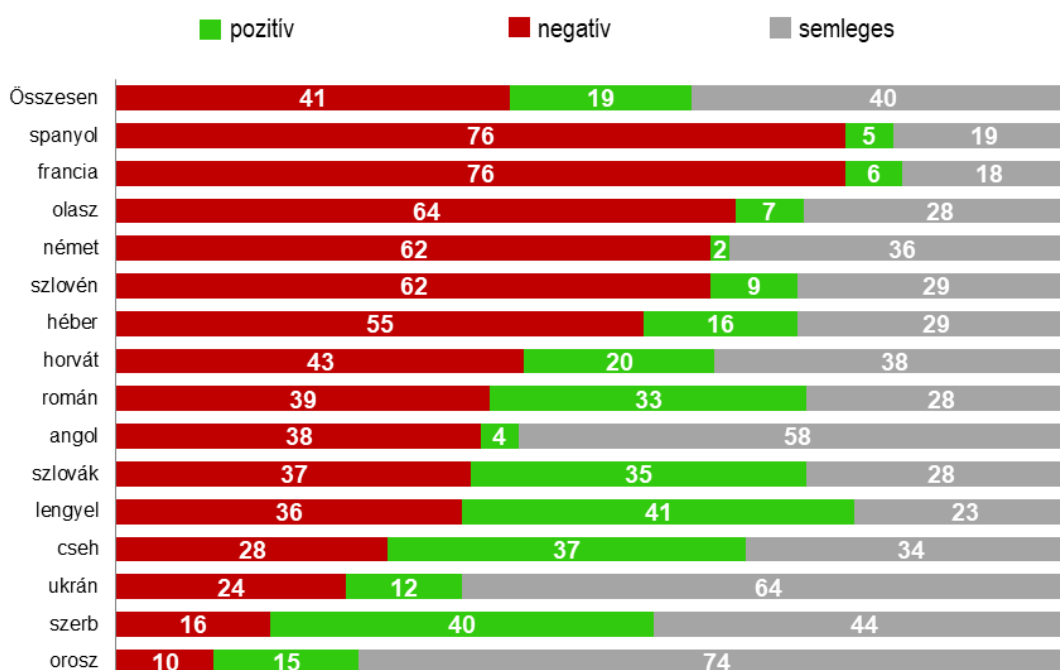
Októbertől kezdve a közelgő 2022-es tavaszi országgyűlési választások témája kezdett el egyre nagyobb szerepet játszani a nemzetközi sajtóban. A 42-43. hét környékén az őszi ellenzéki előválasztás időszakában jelentek meg nagyszámban cikkek az országról, mindez természetesen az ellenzéki előválasztás és annak eredményére reflektálva történt. Az őszi előválasztás eredménye, Márki-Zay Péter miniszterelnök-jelöltsége meglephette a nemzetközi sajtót is. Az újságok többsége kezdetben semlegesebben tudósított az ellenzéki összefogás résztvevőit is meglepő eredményről. Jellemzően hasonló, alapvető információkat közöltek a nemzetközi szinten korábban gyakorlatilag ismeretlennek számító Márki-Zay Péterről. Több cikkben is arra utaltak, hogy a jelöltségét sok baloldali és liberális szavazó is támogatta, abban reménykedve, hogy ő meg tudja majd szólítani az Orbán Viktorból és a Fideszből kiábrándult konzervatív és bizonytalan jobbközép választókat. Az ellenzéki előválasztás eredményének

értékelésénél a távolságtartóbb tudósítások mellett már kevesebb véleménycikk született az új ellenzéki miniszterelnök-jelölről. Az egyik ilyen a liberális osztrák *Die Presse* október 18-i számában jelent meg. A cikk szerzője, Jürgen Streihammer szerint a Várban, a kormány székhelyén valószínűleg konganak a vészharangok, mivel olyan jelölt nyerte az előválasztást, akit a legkevésbé akartak a kormányoldalon. A konzervatív-liberális svájci lap, a *Neue Zürcher Zeitung* szintén aznapi számában úgy vélekedtek Márki-Zayról, mint aki tovább akarja vinni a konzervatív politika legfontosabb elemeit, csak Orbán rendszere nélkül. Szerinte az ellenzék kormányfőjelöltje támogatja a kormány családpolitikáját, elutasítja az adóemeléseket, és továbbra is aktívan támogatni kívánja a magyar diaszpórát. A magyar kampányt egy „*Fidesz a Fidesz ellen*”-i versenyként írta le. Ez a vízió is jól illusztrálja azt a nemzetközi sajtó jelentős része által sugárzott kissé patetikus képet a baloldali ellenzék miniszterelnök-jelöltjéről, miszerint csak egy jobboldali, valóban konzervatív politikus képes legyőzni a jobboldali kormánypartokat. Eközben ritkán tettek említést arról, hogy mekkora kihívás egy sokpárti, ideológiailag nagyon heterogén ellenzéki összefogást egyben tartani. A *Libération* szintén október 18-i számában Európa-párti, konzervatív Márki-Zayt „*Orbán Viktor romlatlan és nem diktatórikus változata*[ként]” festette le. Magyar politológusokra hivatkozva megállapították, hogy az ellenzék jelöltje „*rémálom Orbán Viktornak*” és „*számára ez lehet a vég kezdete*”. Kevesebbet foglalkozott ezzel szemben a sajtó Márki-Zay szabadpiac-barát gazdaságpolitikai elképzeléseivel vagy éppen alkotmánymódosító szándékával.

2. Kritikus nyugati, kiegyensúlyozott kelet- és közép-európai sajtó

A fentebbi példákból kitűnik, hogy a Magyarországról tudósító nyugati sajtótermékek jelentős része kritikusabb hangvételű cikkeket közölt Magyarországról, és csupán kisebb hányada az, amely rendszeresen pozitív tartalmú írásokat jelentetett meg. A vizsgált sajtótermékeknek valamivel kevesebb, mint 10 százaléka viszonyul Magyarországhoz és politikájához rendszeresen pozitívan, amelyek körébe tartozik például az amerikai *The Washington Times*, a brit *The Daily Telegraph* és a *The Spectator*, a német *Kronen Zeitung*, a francia *Valleurs Actuelles*, az olasz *Il Giornale*, a cseh *Lidové noviny*, valamint három lengyel sajtótermék, a *Wprost*, a *W Sieci* és a *Do Rzeczy*. A világsajtó által alkotott összkép megértéséhez a Magyarországgal kapcsolatos hírek mennyiségi áttekintésén túl a témák tartalmi szempontból történő vizsgálata még árnyaltabb képet tud nyújtani. A vizsgált sajtótermékek híradásainak polaritását tekintve fontos különbségek láthatóak a pozitív, a semleges és a negatív hírek egymáshoz viszonyított arányaiban. A vizsgált nemzetközi híryanagok mindössze 19 százaléka adott pozitív képet hazánkról, míg a semleges (40 százalék) és negatív (41 százalék) közlemények arányai nagyjából ugyanakkorák voltak.

MAGYARORSZÁGGAL KAPCSOLATOS MEGJELENÉSEK
POLARITÁSA NYELVEK SZERINT 2021-BEN
(SZÁZALÉK)

Egyértelműen látszódik, hogy bár a jelentősebb nyugati országok sajtója a régiókhöz tartozó országokéhoz képest arányaiban kevesebbet foglalkozott Magyarországgal, mégis azok esetében a pozitív tartalmú híryanagok aránya eltörpült a semleges és negatív tartalmúakhoz képest. Ha részletesen megnézzük az elemzett cikkeket, akkor egyértelműen kirajzolódik a pozitív/negatív tartalmúak esetében a kelet-közép-európai és nyugati sajtó közötti törésvonal.

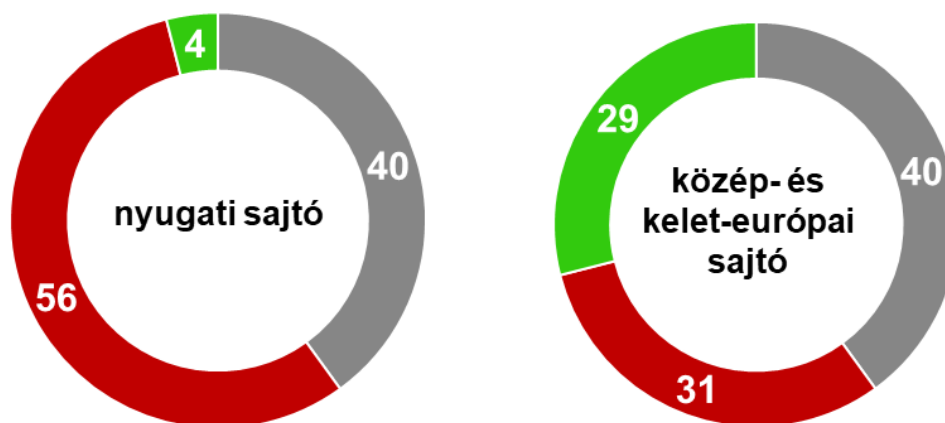
A hazánkról negatív képet festő sajtómegjelenések túlsúlya elsősorban a nyugat-európai médiafősodor kritikus hírkeretezésének köszönhető. A Magyarországot negatívan bemutató hírek aránya a spanyol (76 százalék), a francia (76 százalék), az olasz (64 százalék) és a német (62 százalék) nyelvű médiában 60 százalék felett volt, míg a pozitív cikkek aránya nem érte el a 10 százalékot. Az angol nyelvű sajtóban szintén túlsúlyban voltak a negatív polaritású közlések (38 százalék) a pozitíval szemben (4 százalék), ugyanakkor nem a kritikus, hanem a semleges hírkeretezés volt jellemzőbb (58 százalék).

A visegrádi országok és a szomszédos Horvátország, valamint Szerbia és Románia irányából érkezett a legtöbb pozitív tartalmú írás. A horvát sajtó ezek közül a legkevésbé pozitív, itt csak 20 százalékos az arány, de a román és a szlovák még jobb arányt mutat, az összes cikk több mint harmada pozitív. Az utóbbiaknál viszont a negatív cikkek aránya is közel 40 százalékos. A legpozitívabb képet a vizsgált szerb (40 százalék), lengyel (41 százalék) és cseh (37 százalék) sajtótermékek tükrözik vissza Magyarországról. A visegrádi országok jellemzően kiegyensúlyozottan számoltak be a magyarországi történésekről: a lengyel sajtó 41, a cseh 37, a szlovák média pedig 35 százalékban közölt pozitív beszámolót, s hasonló arányban (36, 28, és 37 százalékban) jelentettek meg negatív híreket hazánkról. Az orosz és az ukrán sajtó tűnik a legtávolságtartóbbnak, illetve legneutrálisabbnak, mivel ott 74 és 64 százalékos arányt mutat a semleges tartalmú írások aránya. Mindemellett az orosz sajtó mutatja kiugróan a legkevesebb negatív hangvételű cikket az országról, az összes sajtómegjelenésnek csupán a 10 százalékát.

Egyértelműen látszódik az Európát átszelő geopolitikai és ideológiai törésvonal, arányaikban a legkevésbé pozitív hangvételű képet azon nyugati országok sajtója mutatja fel hazánkról, amelyek rendszeresen konfliktusban állnak Magyarországgal.

MAGYARORSZÁGGAL KAPCSOLATOS MEGJELENÉSEK
POLARITÁSA A NYUGATI, VALAMINT A KELET- ÉS KÖZÉP-
EURÓPAI SAJTÓBAN (SZÁZALÉK)

■ pozitív ■ negatív ■ semleges

A földrajzilag különálló Izraelt leszámítva geopolitikai és kulturális szempontból a nyugati, azaz jellemzően az angolszász és az EU vezető tagállamaiban a hazánkról szóló hírek keretezése egyértelműen elfogultabb volt 2021-ben, mint a közép- és kelet-európai sajtóban. Az angol, a francia, a német, az olasz és a spanyol nyelvű média által Magyarországról megjelentett médiaanyagok 56 százaléka volt kritikus hangvételű, és mindössze 4 százaléka jelenítette meg az országgal kapcsolatos híreket pozitív megvilágításban. Ezzel szemben kelet- és közép-európai térséghez tartozó lengyel, cseh, szlovák, szlovén, horvát, szerb, román, ukrán és orosz nyelvű médiumra a kiegyensúlyozottság volt jellemző. Itt összességében közel azonos volt a pozitív (29 százalék) és negatív (31 százalék) árnyalatú sajtóanyagok aránya.

Magyarország 2021-es nemzetközi médiaképében tükröződik az általános országgyűlési választásokat megelőző év felfokozott politikai hangulata. A választási kampány témái – mint például a járvány elleni védekezés, a gyermekvédelmi törvény és népszavazás, vagy az Európai Parlament nyomásgyakorlása – kaptak jelentős figyelmet a nemzetközi sajtóban, s jellemzően ezek érték el a nyugati sajtó ingerküszöbét. Erősebb kritikát nemcsak ezeknél a nagyobb konfliktusoknál kapott Magyarország, hanem a legkülönbébb közéleti témákat is rendszeresen összekötötték a politikai rendszer demokratikus jellegének megkérdőjelezésével. Többek

között a keleti vakcinabeszerzésről szóló hírek is a származási országok politikai rendszere, illetve a labdarúgó Európa Bajnokság eseményei is az LMBTQ közösség jogainak narratívájában jelentek meg. A nyugati, illetve a kelet- és közép-európai sajtómegjelenések keretezése közötti eltérések mögött jól láthatóan nem egyszerű véleménykülönbségek, hanem egyre mélyülő ideológiai törésvonalak húzódnak.

Módszertan

A 2021-es évben 18 országban, 15 nyelven megjelent sajtótermékben vizsgáltuk meg Magyarország médiaképet. A nyugati országokból (Amerikai Egyesült Államok, Ausztria, Franciaország, Nagy-Britannia, Németország, Olaszország, Spanyolország, Svájc), a Visegrádi Csoportból (Csehország, Lengyelország, Szlovákia), a Balkánról (Horvátország, Románia, Szerbia, Szlovénia) és Kelet-Európából (Oroszország, Ukrajna), a földrajzilag különálló Izraellel együtt mindösszesen 103 sajtótermékét szemléztünk, ebből a körből 57 print és 46 online médium cikkeit vizsgáltuk meg. A széles kör ellenére az összes Magyarországról megjelenő cikk így sem ölelhető át, az elemzésünkben vizsgált sajtótermékek körén kívüli médiában is foglalkoztak Magyarországgal, mi azonban vizsgálódásainkat csak az országhatárokon túl is ismert sajtótermékekre szűkítettük, valamint vizsgálódásunk nem terjedt ki a televíziók, a rádióadók és a közösségi média híreire sem. A Magyarországgal összefüggésben álló médiamegjelenések elemzésekor a nyelvterületenként egy médiumra eső megjelenésszámot és az egyes megjelenés-típusok arányait vettük alapul, majd hasonlítottuk össze. Az értékelések a média-megjelenések médiaforrásainak nyelvei (az izraeli sajtót héber nyelvűnek tekintve), mennyisége és tendenciája szerint történt. A tendencia vizsgálat a Magyarország kormánya szempontjából pozitív, semleges és negatív tendenciát jelenti.

A szemlézett médium nyelv szerint:

Angol nyelvű lapok:

BBC.com Bloomberg.com Breitbart.com CNN.com EurActiv EUobserver Financial Times Newsweek Politico.eu Reuters.com Telegraph.co.uk The Economist The Guardian The New York Times The New York Times International Edition The Spectator The Times The Wall Street Journal The Washington Post The Washington Times

Német nyelvű lapok:

Berliner-zeitung.de Bild.de Der Spiegel Der Standard Die Presse Die Tageszeitung Die Welt Die Zeit Frankfurter Allgemeine Zeitung Frankfurter Rundschau Handelsblatt Zdf.de Kronen Zeitung Kurier Neue Zürcher Zeitung Süddeutsche Zeitung Tages-Anzeiger Tagesschau.de Tagesspiegel.de

Francia nyelvű lapok:

La Croix Le Figaro Le Monde Lexpress.fr Libération Nouvelobs.com Valeurs Actuelles

Olasz nyelvű lapok:

Corriere della Sera Il Giornale L'Osservatore Romano La Repubblica Lastampa.it

Spanyol nyelvű lapok:

Abc.es El Mundo El País Lavanguardia.com

Cseh nyelvű lapok:

Aktualne.cz Lidové noviny Mladá fronta Dnes Novinky.cz

Lengyel nyelvű lapok:

Gazeta Wyborcza Rzeczpospolita Wp.pl Wprost Do Rzeczy Sieci Wpolityce.pl Tvn24.pl

Szlovák nyelvű lapok:

DenníkN Hospodárske noviny Pravda.sk Sme Aktuality.sk

Román nyelvű lapok:

Adevărul Evenimentul Zilei Jurnalul National Agerpres.ro Hotnews.ro

Szerb nyelvű lapok:

N1 Novosti.rs Tanjug.rs

Horvát nyelvű lapok:

Index.hr Jutarnji.hr Vecernji.hr

Szlovén nyelvű lapok:

Delo.si Rtv slo.si Vecer.com

Ukrán nyelvű lapok:

Day.kyiv.ua Komszomolszkaja Pravda v Ukrainye Unian.ua Zerkalo Nyegyeli
Korrespondent.net

Orosz nyelvű lapok:

Izvesztyija Kommerszant Lenta.ru Ng.ru Rg.ru Ria.ru Vedomosztyi

Izraeli lapok:

Haaretz.co.il Maariv The Jerusalem Post Ynet.co